



ანი შელოდის აღდგენა, ვინ არ იყის, რომ მრავალ ენაზე მრავალ ვარიანტში მრავალად არის ისევე, როგორც სხვა კლასიკური ხალხური მელოდები, მაგრამ უკრ არ მოგვისმინია ისეთი მრავალ ენაზე, რომელიც ქართველურად ეკუთვნოდეს და არა მის რომელიმე თემსა. ქართული ლიტერატურის სტრუქტურის განთავსებისთვის ეთნოგრაფიული ელემენტების, ქართული მუსიკის კი უკრ კიდევ სულ ცოტას გამოკლებით ეთნოგრაფიულია. ახეხალომ და ეთერას მესამე მოქმედების მუსიკა. არ მახსოვს, ისე მომეხსენება, რომ ერთხანს არ დავივლინ ჩემთვის ტანში, რათა იმათა რომ ხსენებული აქტის მუსიკა ნამდვილი შემოქმედებაა ავტორის ზეპირად ფალიაზელისა, გამომდინარე მოქმედების გარემოებისაგან და აღბეჭდილი დროს ეროვნული და არა ეთნიკური ელემენტითა. ვგანძობ, რომ ჩემი, როგორც ქართველისა, რათა ვხატავ კულში მხედვით, მაგრამ ვერ მიხვდებოდა სხეულობა რა კუთხეს ეკუთვნის. დანარჩენ აქტებში კი მუსიკა ზოგჯერ ისეთი არის, რომ უფრო ეთნიკურ მხატვრობას წარმოადგენს, ხსენებული ოპერის მესამე აქტში ზეპირად ფალიაზელიმ შესწავლო რუსთაველისებურ პაროდია რომ ვსთავა „სრულ ქება ზამთარ, გულითა გასაგებრად“.

დღეს ქართული ოპერების წერის სკოლაში, ქართული კომპოზიტორები იწყის ქართული მელოდიების უნარს. საბავალო ისეთი დიდი, რომ არა ერთ ცხელ კომპოზიტორს ეყვლება. მაგრამ ერთი რამ უნდა ითქვას, ხელკომპოზიტორის პოემის ჟღერად უნდა პოემის დღეს მელოდები მკითხველი, რომ ის სხვა და სხვა გრძობა, რომელიც ასულდგმულმა პოემის ლექსის შინაგანი თუ კიდური რითმის ხიდაგს, სხვა და სხვა ნაირი ხმით გამოთქმულ იქნეს, რომ კითხვა უფრო და უფრო მკითხველს ახსენებდეს. ხელოვანი მკითხველი ვერ იქნება, ვინც ასე კითხვას ვერ შეძლებს.

სამუსიკო ხმათა შეწყობაც უნდა იქმნეს ერთგვარი ნაყოფი ტემპის ანალოგის, შინ ჩამარბული გრძობის შეთვისებისა, რომ კომპოზიტორმა ისეთივე სხვა და სხვა კლავინო მუსიკის ტემპს, როგორც ხელოვანი მკითხველი მიიღებს. უკრ ხმის შეწყობა, ან უკრ ხმის შეწყობილი მელოდის გამოთქმვა ხსენებლად მოთხოვნა ტემპის ასე, თუ ისე შეკვლის შექმნა ერთგვარი დონისა შემოქმედებისათვის; ზოგჯერ მართალია ის ხმა, რომ ქართველი კომპოზიტორები უკრ მუსიკას სწორედ და მერძოდ ემყარებიან სიტყვებსა, სტილიზაციის ლიტერატურის დაწვრილობასა. მკრებლობა იქმნება, რომ მგალითად ლექსისა წყობა რუსთაველის ლექსისა: მთავარად გარდის კანა გულსა მკრა და დამოწყდულა კამპოზიტორმა მ. მანგაშაძემ მოკლესა მუსიკის და ხმა შესახებ ასეთი ლექსითა წყობისათვის: მოვარდმ გარდის კანა გულსმკრა და დამოწყდულა, რატი მხამარული მელოდი ექმნება გარდასაყენებელი, მასხადამე მუსიკა უნდა იყოს ცხად ყოფა იმ გრძობისა, რომელსაც ლექსი აძევს, რომლისმხელ უნდა იქნეს იმ უნდაზე, რომელიც ლექსს აქვს. სამდგომლი სახალხო ლექსიც რომელიც უნდა ავიღოთ, ხალხს ლექსი თვისი წყობით შევინებინო და მისთვის ხალხს სხვა შეწყობა, ხალხის შემოქმედება მუსიკის თხზვის პრინციპს იცავს. ჩვენ კომპოზიტორები კი ზოგჯერ არღვევენ. ხულო ბოროტად, თავი ჩემო, ხულოკო და სხვა ლექსების პანგები გარეგანი ლექსების შემდეგ. მასხადამე სპიროსა უკრ ტემპი, მერძე მუსიკა.

პეტრე მარანიშვილი.

ახალი ამბები

დღეს ხელოვნების სახალხოში, სერგიევს ქუჩა, № 13, გაიმართება სრულიად საქართველოს მწერალთა კონგრესის სამუშაო მოხიბვით მემორიული ლიტერატურული ხუთშაბათი. მოხსენებებს წაიკითხავს ილიატი ვართაგვე ავრი „შევილის პოეზია“, დასაწყისი საღამოს ექვს საათზე.

ორი ვაგონი ხორბალი დამწვევლებსაგან. საქართველოს დამწვევ-

თა დამწვევ კომიტეტის 14 თებერვლის დადგენილებით, გადწყვეტილია გაიგზავნოს თითო ვაგონი ხორბალი შირაქსა და რაჭაში რევკომებთან არსებულ კომისიების განკარგულებასი დამწვევთა დასარიგებლად.

ზაქა ტფილისის ბაზარზე (1000 მანეთობით):

Table with 2 columns: Item and Price. Items include სტერლინი, რსმ. ქალ. ლირა, დოლარი.

სოციალური უზრუნველყოფის სოციალური უზრუნველყოფის საბ. კომისარიატმა დაამუშავა ახალი პროექტი ინვალიდთა და მოხუც მუშათა სოციალური უზრუნველყოფის შესახებ.

ზაქა ტფილისის ბაზარზე (1000 მანეთობით):

Table with 2 columns: Item and Price. Items include სოციალური უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატი დასახინობულად, უზრუნველყოფის უკრის განკარგულებაში არსებულ თბში დასახინობულთა მსახელობის, სახელობისა და მოწყობილი იქნებიან წმინდა სამეურნეო საფუძვლებზე.

ზაქა ტფილისში შემდგარი საბინიკო კომიტეტი შედის 20-დუ წარმომადგენელი დაინტერესებულ პირებისა, კომპარტიის, ეპოკობისა და მრეწველობის, კომიტეტი პარტიული-ში არსებულნი არიან: თავმ.—აბ. ჯამბაყვი; მის აბ. ნაგაძე—აბ. ა. სანიტა; წევრებია: აბ. მ. გოგებაშვილი (კომპარტიული), ავტიკიანი და კომპარტიული (გარეგანი) და საბავალო ვაქარაის კომისარიატის მდივანი. ბიუჯეტი არსებობს ფინანსთა კომისარიატის გამგებლობისა და მფარველობის ქვეშ. ბიუჯეტი დამწვევ მოქმედება თებერვლის 11 დან.

პარტიები

პარასკევს თებერვლის 17 საღამოს 4 საათზე გახ. „ჭირაუხს“ რედაქციის დანიშნულია ახალგაზრდათა კომიტეტის სხდომა. წევრებს ვგალობთ ავტიკობლად დაესწროს.

პრეზიდენტი.

ხუთშაბათს, 16 ამ თვეს, პარტიის ცენტრალური ბიუროს დარბაზში, (ლორის-მელიქ. ქ. № 1) ახალგაზრდათა კავშირის ბიუროს გაიმართება მოხსენება. მოხსენებებს წამოთავსებს აბ. გ. მდივანი შემდეგ თემად: „ჩვენი პარტია“. დასწრება შეუძლია მოწვევებს (წევრებს და თანამკრძობათ) მხოლოდ ბილეთებით, რომელიც დარიგდება ბიუროს (საქალაქო კომიტეტის ოთახში) 17 თებერვლამდე ნამუშაღდის 8-ს საათამდე. დასაწყისი საღამოს 6 საათზე. დასასრულ კამათი.

ახალგ. ვაგონისა.

რუსეთი

მოსკოვი 6 თებ. დადგინების რესპუბლიკის დასახინობლად რუსეთის სახ. დამწვევ-მოქმედების კომისარიატმა გადასლო 1600 მანეთი ოქროთა.

მოსკოვი, 14 თებ. მუხომანის ნავთსადგურში მოვიდა გემი 4.500 ტონის სხვა და სხვა საქონლით.

მოსკოვი, 14 თებ. ამ დღებში ფინანსთა კომისარიატმა მიიღო წინადადება დახინობის განკარგვის სახანჯო ოპერაციების განხორციელების შესახებ.

მოწყვრილი ამბები

წერადები ხოფილიდან. ის საშინელი ეკონომიკური კრიზისის სახურსათო საგნებისა, რომლის განვითარების უადრეს წერტილს მივადრეოდდეს, არაა ახალი. ამ საშინელი ომის პირველ წილანზე დაიწყო პირველი მოთხოვნილებების საგანთა ნაკლებობა და ფასების აწევა, მაგრამ ამას როგორღაც ვუძღვრებით ჰქმადე, რადგან სარჩით საქმედად საყოფი სინინდი მინც მოგვდიოდა და ქალაქი კი ამ მხრივ ჩვენ შემოგვინტრიდა.

წელს კი საერთო ეკონომიკური სიტუაციისა, ჩვენც დამწვევარზე მდებარე დავებსა და მრავალი თითქმის. სრულიად განადგურდა. მთელი დასავლეთ საქართველო და, განსაკუთრებით, ქუთაისის მაზრა დღესვე საშინელ შიმშილს განიცდის.

თესვის დროს, უკრ ბოლშევიკურ ხელისუფლების შემოსვლამ და დამკვიდრებამ შეუშალა მცხოვრებთ ხელი და ამით სახალხო ნათესივედარ მოყვარო, მერე კი შეიღებ დაღვა საშინელი გვალვით და მხოლოდ ივნისის პირველ რიგებში მოვიდა ცოტაოდენი წვიმა. მხოლოდ ერთი კვირის განმავლობაში გრძელდებოდა თესვის პერაოდის (ქობების გამო) და ამიტომ ბევრი მიწები დარჩა დაუთავადი და საშუალოდარბი გულში, ვისაც ღროზე არ ეშვებოდა საკუთარი მარკამენი, ის იქიდანვე დარჩა უიმედო და სასოწარკვეთილი. ამ ნაგვიანვე ნათესაც მუდმივად გვალვამ მოუღო ბოლო, მარხულულის დამწვევად აღუცვდა, რამაც დასადასახარება მოსახლდა.

რომ უფრო ნათელი იყოს მკითხველისთვის ჩვენი მდგომარეობა, მაგალითისთვის დავახსენებთ არა საყოველთაოდ, მხოლოდ მთავრებულ ოქრისა, არამედ ყოველთვის (ამ მხრივ) მდიდარს საყოველთაოდ. ეს თემი ქუთაისისა 12-15 ვერსის მანძილზე მდებარეობს, უკრის სწორი ჩიონის დაბლობები და შესდგება სამი სოფლისაგან, რომელიც მცხოვრებთა და მიწის ქონების მხრივ მეტადე სუბათს იძლევიან:

Table with 4 columns: Name, Area, Population, etc. Includes სული, ხარ. ხარ. ხარ. ხარ.

ამ ადგილებში ნორმალურ წელიწადში ანგარიშობდნენ.

Table with 2 columns: Name and Value. Includes 1 ხარ. მიწაზე—30 უ., 2 ხარ. —20, 3 ხარ. —15 სიმინდს, 4 ხარ. —10.

აქ სიმინდის მოსავლთან, ნაწილობრივ ითვება პურიც და ეზობში მოგვყავს ქარაფილი, კომბოსტო და სხვა ოსტინეული. მარშან პური ცოტა ითვება და მოსავალი არ მოგვცა რასაკვირველია. კართოფილსა და ბოსტნეულზე ლაპარაკი შედარებით, ხალხს სიმინდი პირველ მართის მიწებზე მოვიდა საშუალოდ ხუთი ფუთი და დანახარხნ ხარისხის მიწებზე.

ამიოჯალ მოსავალი თითქმის სულ არაფერი იყო და მკითხველს გაზინჯავდა დათვლითობებზე, რადგან იხსენებენ მისი ადგილობრივ დამწვევთა მხარზეველ კომისიის ხელმძღვანელობით დაგვარქმება, რომ პურის მოსავლემდე ე. ი. 1-ელ ივლისამდე საყოფი სიმინდი აქვს საყოველთაოდ 200 სულა, ოკრისკვირში 5-ს და ეწერა ხაზში არც ერთს.

როგორც აქედან სჩანს, დღესვე დამწვევთა საყოველთაოდ 1.738 სულა, ოკრისკვირში—253, ეწერა ხაზში 189. სულ 4.480 სულა.

ამათთვის მინიმალურად, რომ იანგარიშით ფუთ ნაწევარი სულზე თუჯრათ მინც საქითა 1-ელ ივლისამდე 33000 უ. სიმინდი.

რა ქნას ოთ შეიძინოს, ან სად იწოვოს საბრალე გლეხმა ამდენი სიმინდი?

კომისიის ცნობა აქვს, 5 წლისხანის გავუდიდა, მარჩენლი მუშაკის მარჯვბა, უღლათ ხარები, 30-ს უხენი და 60-ძროხა, მაგრამ ამ ფულით წასულან, მთელი კვირისაგან რკრის გზის სადგურებზე დარჩენილან და ადგილობრივ რევკომების დადგენილების თანახმად გურო-სამეგრელოდან თითო, ოროლი ფუთი გამოუტანიათ.

ვიხილდამ მარხის მარხელობაში სართალე პასუხი ვერ მოვიდა ცენტრში, ტფილისში გაგზავნეთ, რწმუნებულები, რომ ან სიმინდი ან ფული ესენათ. ჩვენთვის მომავალ მოსავლამდე. ან და ნებაჩათვა მიეცათ, რომ რომელიმე მარხიდან დაუბრკოლებლივ გამოგვტანა სიმინდი. სასურსათო კომისარიატმა ისევ ქუთაისში გაგზავნა ადგილობრივი სასურსათო კომისარია—აქარმოკეს მოლაპარაკების სხვა მხარებთან და ის აღმოგჩინეთ დამარხებულსა.

ჩვენთვის მათან მიმართვა, სიხალხის გამო უმჯობესია, მაგრამ საქმისთვის იმდენით მიზანშეწონილი არ არის, უმალეს სახალხო სასურსათო კომისარიატს რომ მოგხსენებოდეს სად რამდენი სიმინდის შეტენა შეიძლება, დაწყებული კახეთიდან ვიდრე აფხაზეთამდე და შემდეგ განიხილოს ნებაჩათვება ც მიზან შეწონილი იძლეოდეს. უფრო მიზან შეწონილი იქნება ესა, ქუთაისის მაზრამ არ იყის სად რამდენი სიმინდი, დაიწყება მიწერ-მოწერა და საქმე გვიანდება; რადგან მარხის ადგილობრივი მთავრობაც ჩაჯარდება უხერხულ მდგომარეობაში. ყველამ ვიცით, რომ სენა-ხუდელის მაზრაში განუწონილათ ბევრი სიმინდი არაა და ადგილ სასურსათო კომისარიატის მისცემს პრიორიტეტს; სამხედრო ორგანიზაციებს, მილიციას და სხვა დაწესებულებებს, რომელიც ცენტრიდან იღებენ უმწვევო ნებაჩათვას, თუ სხვა და სხვა კუთხის მცხოვრებთ? ცნადია პირველი და ჩვენ კვლავ უნდა ვთხოვოთ რეობაში დავარჩებთ. სასურსათო გადასახალი ქუთაისი (მაზრაში შემოკლეს 200 პროცენტით, მაგრამ როგორც არ უნდა იყოს ჩვენ მისი გაღებლის საშუალება წელს მანც არ გვქვს, სათანადო შუამდგომლობა აღმოუჩინა და იმედია, ხელისუფლება ამ გაღებულს სხვის სახით დატოვებს ჩვენს და გვაცლის მომავალ მოსავლემდე.

იმედია, რომ მშრომელთა სახელმწიფოს მთავრობა უფრადიღებს ჩვენს გაკირვებს და დაგვხმარებ შეძლებისდაგვარად.

სხვის შიმშილსა და დანახარებზე ბევრი გვესმის და ჩვენი ტკივილისთვის დადუმებული ვართ. უკრ ჩვენს წელს უღებს მოუხანოთ მალამო და მერე სხვას მივხედოთ, თორემ „კულახარის“ ანდა-ზახავით არც ჩვენთვის ვიქნებით და ვერც სხვას ეამოვადგებით.

ან. ნ.—მე.

თეატრი & ხელოვნება

ვინ არის დამნაშავე? ნ. ნაკაშიძისა.

თებერვლის 12-ს რუსთაველის თეატრში გაიმართეს ნ. ნაკაშიძის პიესა „ვინ არის დამნაშავე“ თუ რეცენზია მხოლოდ შთაბეჭდილებას უნდა გადმოგვცემდეს, მაშინ მე შემიძლო ჩემი შთაბეჭდილება მოკლედ მეთქვა: მშვენიერი პიესა, მშვენიერი თამაში. მე მიკვირს ეს პიესა რატომ არ იყო აქამდის ქართულს რეპერტუარში შეტანილი. ნინო ნაკაშიძის დრამა გადმოგვცემს ჩვენი ქვეყნის ისეთს მხარეს, რომელიც არ ყოფილა უკრ-ჯგორობით სავსე-ლით განსახიერებელი სცენაზე. გურია თავისი პროვინციალურის შინაარსითა და დეტალებით არ უნახავს ქართულს სცენას რიგიანს ფეოდალში: პ. ირეფელის ბიერ გადმოკეთებული ინგოროყვას ორი დრამაც გურიის ცხოვრებას ეხება, მაგრამ აქ სხვა ხაზები და სხვა მომენტებია. „ქრისტიანე“ თითქოს გურიის ცხოვრებას სცილდება და უფრო ტფილისის ყოფას გვიმლის. ნ. ნაკაშიძის დრამა მით უფრო აღსანიშნავია, რომ იგი მართლაც „დრამა“ დრამატული მომენტებით სავსე. ნაკაშიძემ მოგვცა გურია თავისი ფიქტურის ტემპერამენტით, ამ ტემპერამენტს გაგება უნდა. პიესის მოხდენილი ფერადები ჩვენ გვამდგვს სახეს გურიის ცხოვრების დასრულებულს მომენტებს.

მაგრამ თუ მიმზიდველი იყო პიესა თავისი შინაარსით, არა ნაკლები

მოამბობლავი იყო მისი დიდგმა და თამაში. პიესა საუცხოოდ იყო დადებული რეჟისორ გ. წიწკინაშვილის მიერ. შეიძლება თქვას, რომ მისთვის თანამედროვეობა უნდა იყოს დამაინტერესებელი ცხოვრების სახეები.

თამაშის მხრითაც დრამა საუცხოოდ იქნა ჩატარებული. სინტიერსო ის იყო, რომ პიესაში სულ ახალგაზრდები თამაშობდნენ. ქ-ნ ვ. ანჯაფარიძემ (ფატი) სავსებით განასახიერა თავისი როლი. ამ მასხიობს აქვს საკმაოდ ტემპერამენტი და როლს ყოველთვის შეგნებულად ასრულებს. უკანასკნელ მოქმედებაში მისი თამაში უნაკლებო იყო ყოველმხრივ.

აქ ითქმის სალიხეს (დელის) როლის ამსრულებელ ცეცილია წიწკინაშვილი—და ალ. გორკოლიანზე (ყარაძე). ყოველი მათი მოძრაობა შეგნებულად და გამიზნული იყო. კარგი იყო ა. ვასაძე (სიკო) შეიძლება თამაშად ითქვას, რომ არც ერთი პიესა, თავისის წყრილობაში, არ ყოფილა ისე მხატვრულად შესრულებული, როგორც: „ვინ არის დამნაშავე“

ყარაშანის მიერ პარიოსის დეკავება, ხანჯლის მლი-მალ შეთამაშება, რათა ფერადი მარვალი გამოჩენილიყო; სალიხეს სლოკინი და, მერე გურულთა ჩვეულებისამებრ, ამ სლოკინის შემდეგ თითის გასმა წარბებზე, ყველა ეს ისე ბუნებრივად იყო ასახული, რომ ქართველი ინტელიგენციის ხსოვნაში დღეს დარჩება.

პიესა რეალურია: მართლაც ერთ დროს დადიანენ აგენტები გურიისამეგრელოში და იქაური ხელმოკლე და ჯანსაღი ახალგაზრდები მიჰყავდათ ამერიკაში შავ სამუშაოზე. აქ არის საქმიანი ყარაშანი, რომელიც ჩსკებია სიკოს, ახლად უკრ-დაწერილს და უნდა რომ ამერიკაში წაიყვანოს საციკო ცხენების მცველად.

პიესის შინაარსი მოკლე და მარტივია: ოჯახის პატრონი რომ მშობრდება ოჯახს: ოჯახი იღუპება! მართალია, ცხოვრება ჰქმნის ისეთ მდგომარეობას, რომ იღუპება ფატი, მაგრამ მინც საქირა იყო ბოლო მოქმედებაში ფატის თავის მოკვლის მიზეზი სავსებით ყოფილიყო დახასიათებული რეჟისორს გამოუკლია ერთი სურათი, (არსენა ოჯახი) სადაც ფატი სცხოვრობს და არსენა კი გრილდება უკვე ფატისადმი. აი, სწორედ ეს მიზეზი უნდა იყოს, რომ ფატი ყველასაგან მიტოვებული, ცოდეების ასანახალურებლად, თავს იკლავს.

გამოკლებული მოქმედება რასაკვირველია შედმეტია, მაგრამ ამ მოქმედების შინაარსი კი რომ არსენას ადარ უყვარს ფატი ოროლოდ სიტყვით უნდა გადმოკეთებულიყო თუნდ იმ ორ დედაკის ბასში, რომელიც ფატიზე ბასობენ მეოთხე მოქმედებაში!

რეჟისორის ისე არასდროს გაუ-მარჯვნიო, როგორც ამ საღამოს: თვით მისი მქირადენიც კი ნაკლს ვერ უპოვნიან ამ დიდგმას.

ვაშა რეჟისორის! ვაშა ავტორის! ვაშა მასხიობთ!

რეჟისორი—სარედაქციო კოლეგია: ცემო-ცემელი— მთავარი კომიტეტი.